

Lípa

Text: Monika Tošenovská

Foto: Pavel Koziel, Monika Tošenovská

NAŠE PŘÍRODA 2/22

Lípa je naším národním stromem. Je to krásný a statný strom se silným kmenem a košatou korunou. Snad každý zná srdčitý tvar jejích listů, voňavé drobné kvítky a později oříšky na dlouhých stopkách s listenem. Je odolná vůči mrazům, vysokým teplotám i stínu. Stačí jí málo výživné půdy a je schopná růst i v městském prostředí – najdeme ji v parcích, zahradách, alejích a často na návsi jako památný strom. Pokud stojí samostatně, může se dožít až 1 000 let a vyrůst přes 30 metrů! V lesích využívá i pro jiné stromy často nehostinná stinná místa v podrostu, kde se udržuje v křovinné formě. U nás najdeme dva druhy – lípu srdčitou (malolistou) a velkolistou.

Úkol

Přečtěte si zajímavosti spojené s lípou a doplňte chybějící slova – nápovědu naleznete níže.

Ahoj, já jsem noční motýl lišaj lipový. Vypadám trochu jako suchý list, že? Jsem tak dobře maskovaný na kůře stromů. Rád sají nektar z květů. Mé světle zelené housenky se špičatou hlavou okusují lipové listy. Lípu mám tedy rád a prozradím vám o ní spoustu zajímavostí!

1
Listy lípy jsou často lepkavé. To způsobují mšice sající na listech šťávu a vylučující

2
V době květu lip můžete někdy v jejím okolí vidět na zemi „opilé“ čmeláky. Lípy voní tak vydatně, že čmeláky přitahují, ale bohužel jim neposkytnou dost nektaru. Je to smutné, ale čmeláci poletují z květu na květ a nakonec vysílením.

3
Lipové květy s listenem jsou vhodné na přípravu léčivých čajů proti nachlazení, žaludečním potížím či onemocnění ledvin a močového

6
Dřevo lip je světlé, měkké a dobře opracovatelné, ale i trvanlivé. Je tedy vyhledávaným rezbářským materiálem. Jako „svaté dřevo“ ji označovali rezbáři, kteří lípu využívali jako pro oltáře a sochy svatých. Mytologie ji spojuje s bohyní lásky a křesťanství s Pannou Marií.

7
Lýko lip se dřív používalo k vazbě rohoží, střevíců či nádob na a mouku.

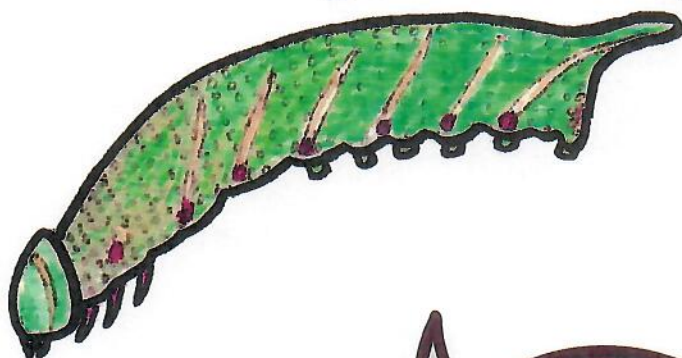
8
Lípa je významná dřevina – lipový med je chuťově jemný a má velmi výraznou vůni.

3

Někdy lze na listech lip pozorovat podivné malé útvary vypadající jako malé zelené či červenavé růžky nebo kulovité útvary. Jsou to hálky - vytvořené sáním roztoče vlnovníka lipového nebo larvami blanokřídlého hmyzu bejlořmorky lipové, které se uvnitř hálek vyvíjí a zimují. Zajímavé je, že lidé už ve starověku hálky všemožně využívali - k léčení, k činění kůží, k barvení látek a rovněž k výrobě inkoustu.

4

U chalup byly dřívě lípy vysazovány jako a také proto, že lidé věřili, že dokáže odehnat zlé duchy. Byla odedávna uctívána indoevropskými kmeny a pro svou vůni, půvabnou korunu i vlídný stín se stala symbolem ochrany, pomoci a lásky. Také bývalo tradicí lípu vysadit za prvorozeného syna.

10

Lípa je národní strom ČR. Proč? Naše předky udivovala svou mohutností a podobně jako dub. V symbolice dub zastával roli mužského prvku, lípa ženského. Dub byl ale stále více spojován s německým národem, zatímco lípa se slovanským.

11

Na kůře lip jste už určitě někdy objevili její milovnice - červeno-černé ruměnice pospolné. K lipám je přitahují především, jejichž šťávou se živí. Někdy můžete ruměnice pozorovat velice brzo na jaře - ještě, když jsou kolem zbytky sněhu. Tmavá kůra totiž přitahuje sluneční paprsky.

9

..... lip na podzim brzo žloutnou a opadávají jako jedny z prvních. Nikdy nečervenají a nehnědnou.

12

Lípa se objevuje v keltském kalendáři. Lidé narození v jejím znamení se prý vyznačují štěstím, věrností, přizpůsobivostí,, a vstřícností, ale také pohodlností či žárlivostí.

Nápověda: medonosná, materiál, listy, plody, hromosvody, obilí, měchýře, hynou, cukerný roztok, novotvary, nenáročnost, dlouhověkost